

Excipiendus est casus in quo confessarius non imposuisset actum personalem et afflictivum : tunc nihil obstaret quominus pœnitens satisfactionem sibi injunctam per alium impleret, v. g., elemosynam pauperibus erogandam alteri committeret, nisi ex intentione confessarii ipse pauperes visitare deberet.

Nota. Si modus satisfaciendi non fuerit a confessario determinatus, arbitrio pœnitentis relinquatur : hinc si recitatio Rosarii, v. g., simpliciter injuncta fuerit, pœnitens satisfaciet illud recitando genuflectens, stans, deambulans, sedens, aut alternatim cum alio : si pia lectio fuerit præscripta, sufficet legere oculis et mente sine verbis articulatis, etc.

CAPUT SEXTUM.

DE FORMA SACRAMENTI PœNITENTIÆ.

In præcedentibus capitibus de materia hujus sacramenti tractavimus : nunc per ordinem de forma ejus agendum est, et tria examinanda forent, videlicet 1º quæ sit forma hujus sacramenti, 2º quis ejus sensus, et 3º an forma deprecatoria sit valida. Jam probavimus adversus novatores sensum formæ seu absolutionis esse actum judicialem. Restat igitur ut duo alia examini subjiciamus.

ARTICULUS PRIMUS.

QUÆ SIT FORMA SACRAMENTI PœNITENTIÆ.

Concilium Florentinum, in Decreto ad Armenos, hæc habet : • Forma hujus sacramenti sunt verba absolutionis » quæ sacerdos profert, cum dicit : *Ego te absolvo*, etc.; et Conc. Trid., sess. 14, cap. 3 : « Docet præterea sancta » Synodus sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positam » esse : *Ego te absolvo*, etc., quibus quidem de Ecclesiæ » sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur :

» ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, » neque ad ipsius sacramenti administrationem sunt necessariæ. »

Unde Rituale Romanum hæc statuit :

« Sacerdos cum pœnitentem absolvere voluerit, injuncta ei prius et ab eo accepta pœnitentia salutari, primo dicat :

« *Misereatur tui omnipotens Deus, et, dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam. Amen.*

» Deinde, extensa versus pœnitentem dextera, dicit : *Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus. Amen.*

» *Dominus noster Jesus Christus te absolvat, et ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis et interdicti, in quantum possum et tu indiges; deinde ego te absolvo a peccatis tuis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.*

» *Passio Domini nostri Jesu Christi, merita beatæ Mariæ Virginis et omnium sanctorum, quidquid boni feceris et mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ et præmium vitæ æternæ. Amen.*

Admonet postea idem Rituale omittendam esse vocem *suspensionis*, si pœnitens sit laicus; omittenda est pariter si sit clericus in sacris non constitutus: et addit, in confessionibus frequentioribus et brevibus omitti posse orationes, *Misereatur* et *Indulgentiam*, satisque esse si dicatur *Dominus noster* usque ad *Passio Domini*, urgente vero gravi necessitate, breviter dici posse : *Ego te absolvo ab omnibus censuris et peccatis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.*

Rituale Cenomanense dicit faciendum esse signum crucis super pœnitentem, dicendo *Indulgentiam*, etc., etc., extendendam dextram versus eum, dum dicitur *Dominus noster*, etc. (cui orationi quædam adduntur verba), et ambas jungendas esse manus, dicendo *Passio Domini*, etc.

Circa modum administrandi sacramenta, unusquisque accurate ediscere tenetur Rituale propriæ suæ diœcesis, et a regulis in eo contentis recedere non debet.

Rituale nostrum permittit quidem brevem formam, *Ego te absolvo ab omnibus censuris et peccatis*, etc., pronuntiari in extrema necessitate, si nempe pœnitens ita sit morti proximus, ut integra forma pronuntiari nequeat; nihil vero dicit de licentia omittendi preces ante et post absolutionem in confessionibus frequentioribus et brevibus: unde concludimus eas in mente ejus non esse omittendas.

Attamen illarum omissio, citra contemptum, lineam peccati venialis excedere non videtur; et probabilius nullum esset peccatum si notabilis existeret causa sic agendi, quia si talis omissio expresse non permittatur apud nos, dici etiam potest illam positive non prohiberi.

Quæritur 1° quænam verba sint essentialia.

R. Certum est totam essentiam absolutionis intra verba orationis, *Dominus noster*, contineri: at pariter certum est omnia verba illam constituentia, ad validitatem sacramenti non requiri, quia plurima tolli possunt sine mutatione in sensu.

Sic 1° verba *Dominus noster*, usque ad *Ego te absolvo*, ad essentiam formæ non pertinent: patet ex conciliis Florentino et Tridentino;

2° Nec pronomen *ego*, quod sufficienter exprimitur per verbum *absolvo*;

3° Nec illa verba, *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti*, quia invocatio sanctissimæ Trinitatis in administratione hujus sacramenti non præscribitur in Scriptura, nec in traditione, nec in usu Ecclesiæ, tanquam essentialis: *ita communiter docent theologi*.

4° Dubitatur an verba *a peccatis tuis* sint essentialia. Multi negant, dicentes sensum verborum *absolvo te*, præsentia pœnitentis, qui peccata confessus est, sufficienter determinari; alii vero non pauci contendunt ea absolute requiri; nam, inquit, Christus sacramentum Pœnitentiæ instituendo dixit, *Quorum remisistis, peccata*: sicut, propter verbum *quorum*, exprimens est persona absolvenda, sic pariter exprimens sunt peccata. Prior sententia probabilior nobis videtur; sed omnes fatentur

ea omittere verba mortale esse peccatum, et in casu omissionis iterandam esse absolutionem propter dubium.

Ergo hæc verba, *Absolvo te a peccatis tuis*, reputanda sunt essentialia, et saltem, etiam in casu necessitatis, sic pronuntianda est absolutio: *Ego absolvo te ab omnibus censuris et peccatis tuis, in nomine Patris*, etc. Communis tamen docetur censuras, solo verbo *a peccatis*, tolli cum ipsis peccatis.

Quæritur 2° an absolutio sub forma æquivalenti prolata, v. g., *Con dono, Remitto tibi peccata tua*, sit valida.

R. Graviter est illicita, ut pote insolita, praxi Ecclesiæ contraria et pœnitentium offensiva: sed valida est, quia idem substantialiter remanet sensus. Notat *Cajetanus*, apud *Billuart*, illicitam quidem, sed validam fore absolutionem datam in plurali numero, honoris causa.

Quæritur 3° an forma absolutionis ita essentialiter consistat in verbis ore prolatis, ut scriptura vel nutus non sufficiant.

R. affirmative. 1° Quia talis fuit voluntas Christi, unanimi Ecclesiæ consensu probata. 2° Quia concilia Florent. et Trident. ita requirunt.

Non obstat quod in foro contentioso sententia scriptura proferri possit, nisi legislator aliter statuerit: nam iudicium sacramentale et iudicium forense non sub omni respectu æquiparari debent, et in præsentī casu discrimen in eo consistit, quod iudicium forense de absente proferri possit, non item sacramentale.

Hinc 1° absolutio valide dari non potest per litteras neque per nuntium, ex dictis.

Hinc 2° necesse est ut persona absolvenda sit moraliter præsens, id est, intra distantiam qua homines communiter altiori voce loqui solent, quod nonnulli ad viginti passus circiter extendunt. Attamen in casu necessitatis, pœnitens longius distans, v. g., cadens e tecto, sub conditione absolvendus esset.

Non requiritur ut pœnitens verba absolutionis audiat vel audire possit, et multo minus ut ea intelligat.

Quæritur 4° an forma sub conditione prolata, sit valida et licita.

R. 1°. Certum est absolutionem datam sub conditione de futuro, v. g., *Absolve te, si restituas, si in peccatum non laberis, esse nullam. Vel enim effectum suum haberet hic et nunc, vel tempore quo adimpleretur conditio: at neutrum dici potest; non prius, cum sacerdos intentionem absolvendi non habeat; non posterius, quia gratia sacramenti, ex omnium sensu et ex ipsa natura sententiæ judicialis, non potest sic manere suspensa.*

R. 2°. Absolutio data sub conditione de præterito vel de præsentī, extrinseca sacramento, v. g., *si non es absolutus*, valida est modo conditio existat; nihil enim effectum ejus suspendit. At graviter illicita est, nisi necessitas excuset, quia hic modus absolvendi est insolitus et reverentiæ sacramento debitæ adversus.

R. 3°. Absolutio sub conditione sacramento intrinseca, quæ necessario supponenda est, v. g., *Absolve te, si vere es contritus, si votum restituendi habes, etc.*, juxta quosdam invalida est, secundum alios verò communiter, valida, sed graviter illicita, saltem extra necessitatem: confessarius enim judex est: debet ergo sufficientem adhibere curam ut de statu penitentis prudenter judicet et absolutam ferat sententiam.

Diximus, *saltem extra necessitatem*, quia generatim theologi dicunt aut supponunt conditionem, *si tu es dispositus*, apponi posse vel debere in necessitate extrema vel gravi, id est, in articulo vel periculo mortis. *Bened. XIV*, de Synodo diocæsana, l. 7, cap. 13, utramque librans opinionem, neutram amplectitur. *Dens*, t. 6, p. 27, arbitratur tutius esse nullam apponere conditionem, etiam in necessitate.

R. 4°. Ex hypothesi quod legitime apponatur conditio, generaliter supponunt auctores eam non esse vocibus exprimendam, idque probare videtur usus in Ecclesia receptus, ea fundatus ratione, scilicet, quod sacramentum Pœnitentiæ per modum judicii administratur, et in judicio sententia absoluta esse debeat.

Multi tamen dicunt quod, si dubitetur an pœnitens adhuc vivat, vel fuerit absolutus, absolutio dari possit sub conditione expressa, *si tu es capax, si non es absolutus*,

ut fit in Baptismo. Ita P. *Antoine*. Certe nec eum qui in eo casu conditionem exprimit, nec qui non exprimit damnare vellemus, nisi aliter in Rituali diocæsano statueretur.

ARTICULUS SECUNDUS.

AN FORMA DEPRECATORIA SIT VALIDA.

Triplici modo enuntiari potest absolutio, videlicet 1° indicative, v. g., *Absolve te a peccatis tuis*, ut fit apud nos; 2° deprecative, v. g., *Absolve, quæsumus, Domine, hunc famulum tuum a peccatis ejus*, ut fit apud Græcos; vel 3° imperative, v. g., *Esto a peccatis tuis absolutus*.

Nulla proferuntur exempla quibus ostendatur formam imperativam olim fuisse usurpatam: eam igitur prætermittimus.

Certum est a forma indicativa apud nos usitata recedere graviter illicitum fore, quia violaretur lex ecclesiastica in materia gravi.

Quæstio est igitur an ex hypothesi quod forma deprecatoria adhiberetur, sacramentum esset validum. Affirmat P. *Morinus*, l. 8, cap. 8, et plurimi post ipsum, inter quos *Juénin*, *Witasse*, *Tournely*, etc., qui contendunt hanc formam duodecim prioribus sæculis adhibitam fuisse in ipsa Ecclesia Latina.

Multi vero alii demonstrare nituntur formam indicativam absolute necessariam esse, et proferunt monumenta quibus ostendere volunt formam indicativam, si non in verbis saltem quoad sensum, semper in usu fuisse, tum apud Græcos, tum apud Latinos.

PROPOSITIO.

Probabilius est formam pure deprecatoriam ad validitatem sacramenti non sufficere.

Prob. 1° Scriptura sacra. Christus enim, instituendo hoc sacramentum, non dixit: *Quæcumque petieritis peccata esse solvenda, erunt soluta*, sed: *Quæcumque solveritis: porro illa verba indicant actionem sacerdotis non*

tantum deprecantis, sed pronuntiantis tanquam auctoritatem habentis : ergo.

2° *Auctoritate concil. Florent. et Trid.* quæ definierunt formam sacramenti Pœnitentiæ sitam esse in his verbis, *Ego te absolvo a peccatis tuis*, et preces quæ illis laudabiliter adjungi solent, ad essentiam formæ non pertinere. Nonne eo ipso definierunt formam essentialem esse indicativam?

3° *Plures sancti Patres* comparant ministerium sacerdotum novæ Legis pœnitentes absolventium ministerio levitarum leprosos probantium, et inter hos et illos hoc admittunt discrimen, scilicet, quod in nova Lege sacerdotes lepram peccati non tantum probent mundatam, sed mundent; dum levitæ lepram carnis solummodo declararent mundatam: atqui tale non admitteretur discrimen, si forma simpliciter deprecatoria sufficeret.

4° *Ratione theologica.* Sacramentum Pœnitentiæ per modum judicii fuit institutum: sacerdos igitur debet proferre sententiam ut judex: porro sententiam non proferret ut judex, si tantum deprecaretur: ergo.

Insuper probavimus supra absolutionem sacerdotis peccata esse remissa declarantis, nudum non esse ministerium, sed actum judicialem: ergo denique, etc.

Verum forma deprecatoria in sono, sed indicativa in sensu, valida est; constat enim propria verba formæ hujus sacramenti a Christo non fuisse determinata: sufficit ergo ut actio ministri absolventis exprimat et verificentur verba Christi, *Quorum remisistis*, etc. Porro actio ministri absolventis per formam deprecatoriam in sono et indicativam in sensu exprimitur. Supponatur, v. g., hæc forma Græcorum, apud *Goar*, *Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, pastor et agnus qui tollis peccata mundi... relaxa, remitte, condona peccata... a servis tuis istis commissa.* Cum sacerdos prius audierit pœnitentem eique satisfactionem injunxerit tanquam judex, nonne sensus hujusmodi verborum est: *Remitte, Domine, peccata cui ea remitto, seu, in cujus gratiam ministerium meum exerceo, juxta verba tua Quorum remisistis, etc.?* Ergo.

Unde 1°, licet forma deprecatoria olim adhibita fuerit apud Latinos, *hocque supposito, non concesso*, nihilominus sacramentum erat validum. 2° Etiam si sola forma deprecatoria in sono adhiberetur apud Græcos, validitas sacramenti non periclitaretur; et idcirco Latini talem formam eis nunquam exprobraverunt, nec dubitaverunt illos sacramentum Pœnitentiæ retinere.

Cæterum, falsum est solam formam deprecatoriam in usu esse apud Græcos; *Goar* enim plures describit formas indicativas apud Calabros, Apulos et Siculos usurpari solitas, quas nonnulli Orientales acceptarunt. Arcudius, ipse Græcus, probat, in opere cui titulus: *Concordia Ecclesie Orientalis et Occidentalis in sacramentorum administratione*, l. 4, cap. 2, eas formas quæ primo aspectu deprecatoriæ videntur vere esse absolutas quoad sensum, et initio capitis sapienter observat « nullam unquam fuisse » controversiam de hac re inter Græcos et Latinos, ac » proinde non esse verisimile antiquam formam hujus » sacramenti ex odio alicujus vel malitia mutata ali- » quando fuisse, et incredibile dictu videri Græcorum » ecclesiam nunquam habuisse veram formam hujus » sacramenti. »

CAPUT SEPTIMUM.

DE MINISTRO SACRAMENTI PœNITENTIÆ.

Tres hujus capituli erunt articuli, quorum primus erit de caractere in ministro sacramenti Pœnitentiæ requisito; secundus, de jurisdictione ipsi necessaria; et tertius, de ejus officiis seu obligationibus.

ARTICULUS PRIMUS.

DE CHARACTERE IN MINISTRO SACRAMENTI PœNITENTIÆ REQUISITO.

Valdenses existimabant bonum laicum, non vero malum sacerdotem, habere facultatem absolvendi. Inter ar-